

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manna Animæ Sev Exercitium Facile Simul Et Fructuosum Illis, Qui Quoquo Modo Vacare Orationi Desiderant

Segneri, Paolo

Dilingæ, 1699

XVI. Exerce te ipsum ad pietatem, nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est: Pietas autem ad omnia utilis est, primum habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ. 1. Tim. 4. v. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48281](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48281)

res etiam prodigiosas, sed eum pati non fuisse dignatum. Itaque, quemadmodum Tobias, quamdiu beneficia pendebat a ductore sui filii accepta, ea recipere cogitabat dando facultatum suarum dimidium, ubi deinde cognovit eum, qui beneficia illa praestitit, fuisse Angelum, imò Archangelum caelo delapsum, subito quasi exanimis in terra prostratus est, nec aspicere eum sustinuit, nec illi respondere, nec gratias agere, sed planè credidit aliud se agere non posse, quam ad ejus pedes extiterit te quoque sine dubio plurimum commoveri oportet in eo contemplando, quod Christus pro te passus est, ac cum cogitas eum, qui passus est, non fuisse hominem ordinari, imò Angelum, non Archangelum, sed

ipsummet DEI Filium, de caelo in terram delatum, stare te oportet ut orati stupore, & contestari, si possis, te ad ejus pedes prostratum promptum esse ad dandum pro ipso, si illi placeat, ultimum spiritum. *Quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te? 2. Reg. 18.* nisi Tigride sis ferocior, minor esse non potest, qui in corde tuo surgit, affectus ad recordationem ejus, qui passus est pro te: *Christo passo in carne.* & hanc proinde semper servare debes altà mente repositam, ut vivas quasi mortuus tibi eo modo, ut caro tua nec possit quidem tibi quidquam facessere molestia. *Memoria memorero, & tabesceat in me anima mea. Th. 3.*

v. 20.

* * *

XVI.

Exerce te ipsum ad pietatem, nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est: Pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vita, qua nunc est, & futura. 1. Tim. 4. v. 7.

Considera Pietatem esse virtutem, quae nos inclinât ad amandū nostrum Principium: & ideo inducta est ad significandum amorem erga Progenitores, amorem erga Patriam, in qua summum nostrum Principium DEUS est, prima Pietas est, quae Deum spectat ea propensione speciali, quae illum decet, qui tam liberaliter nobis esse dedit. Ecce igitur id, quod quoad substantiam hoc loco intelligit Apostolus isto vocabulo Pietatis. Intelligit cultum DEI, sed non cultum

quemcunque. nam iste venit nomine Religionis: intelligit cultum magis devotum, magis affectuosum, ardentem, qualem illa personae demonstrare solent, quae à nobis pia appellatur. Huic pietati praemia maxima promittuntur non solum in vita futura, de quo jam constat, sed etiam in praesenti quia sicut ibi in Decalogo illi pietati minori, quae homines spectat, à DEO promissum est praemium speciale etiam in hac vita: *Honora Patrem tuum, & Matrem tuam, ut sis longevus super*

Ooo 2

ter-

terram. Exod. 20. ita in Evangelio
majori illi Pietati, quæ DEUM spectat,
longè plus fuit promissum à Christo.
*Quarite primum Regnum DEI, & ju-
stitiam eius, & hæc omnia adjicientur
vobis.* Ista est virtus, quæ habet à
Patre benedictionem utriusque ma-
nûs, dextra scilicet, & sinistra: *de ro-
re cali, & de pinguedine terra.* adeò in-
ter omnes illi est accepta. numquid
ergo meritò tam efficaciter hortatur
Apostolus ad exercendam talem vir-
tutem charum sibi Timotheum? Tu
quomodo te sentis inclinatum ad ope-
ra pietatis? an ea cum propensione, an
cum repugnantia facis? si cum repu-
gnantia; signum est nondum à te pos-
sederi virtutem tam pulchram, quia
indicium, ex quo cognoscitur habitus,
est propensio ad suos actus.

2. Considera, ut te disponas ad a-
quirendum hunc habitum, etiamnum
de cælo tibi dicere Apostolum: *Exer-
ce te ipsum ad pietatem,* quia sic demum
habitus formatur, exercendo, actus
ejus iteratos. Omnis scientia abstra-
cta non sufficit ad reddendum te piû,
nisi ad summum longi temporis de-
cursu. Praxis est, quæ citò facit. No-
ta proinde hic non dicere Apostolum:
*Exerce te ipsum in pietate, sed ad pieta-
tem,* quia, si forrè desit urgens occasio
te exercendi in operibus pietatis; o-
portet agere illorum more, qui, si desit
pugna, in qua vires suas possint experi-
ri, eas in palæstra aliqua exercent, so-
lùm, ut dexteritatem servent. unde
Græcum vocabulum, quod hic usur-
pat Apostolus, idem sonat, ac si dicat:

Exerce te athletice ad pietatem. Pa-
læstra, quæ est campus, in quo ath-
letæ se reddunt habiles ad dimican-
dum, ad equitandum, ad pugnan-
dum, non sunt hæc exercitia, sed
urgenter aliquam necessitatem, aut
meri exercitii causâ. tanta necessitas
dus horum habere promptitudinem
ita vult Apostolus fieri operibus
fieri, inquam, si non ob aliam
tamen causâ: *Exerce te ipsum ad pieta-
tatem.* nam quis explicet, quomodo
juverin casu necessitatis non
laborare, sed habere in precoribus
opera? Accedit quòd apud Græcos
diversâ ratione spectetur Palæstra
locus verus certaminis, in quo
agitur de lucro levium præter
de uno bravo, torque, circi, etc.
quæ serviût pro merito incitamentum
exercendi. cum in altero agitur
quando de recuperando Regno
gro. sed apud DEUM non tantum
bet. Tantum lucratur, quantum
stra certat ad experimentum
quantum qui in acie dimicant
scripto. quis erit ergo, qui se
se impendat operibus Pietatis,
ista, quocunque casu exercenda
tum afferi fructus?

3. Considera, ut ad hoc
quod dico, alludat Apostolus,
adjungere: *nam corporalis exerci-
tio ad modicum utilis est, patet
ad omnia.* Comparat hic exerci-
tium pietatis cum exercitio corporali,
in suis palestris instituunt Athletas
quorum in Græcia magna erat
britas, ideo eorum usus est vocatus

inquam, vocabulis, quia istud, quod dicitur, *Exercitationis corporalis* non est, quod illi, quod ipse usurpavit. *Exercitatio* in Greco, & dicitur *Gymnastica lucta*. quare hoc posito, ad demonstrandum, quanto libentius debeat Christianus se exercere ad pietatem, quam Athleta ad exercitum ad fortitudinis suae ostensionem, dicitur exercitia Athletarum, quae sunt, parum prodesse, admodum, cum pietas proficit ad omnia. *Exercitia Athletarum* ultra peritiam, quae certaminibus afferunt, ad certaminibus duos parium fructus. Unus est, si certamen cum fructu, hoc est, si comparatur cum fructu, quem pietas affert illi, qui eam vitiliter exercet. *Corporalis exercitatio ad vitam utilis est*, quia prorogare potest vitam temporalem, sed non dare aeternam: donare praemia terrena, sed non dare Coelestia. *Pietas autem ad vitam utilis est*, quia non solum vitam prorogat temporalem, sed tribuit aeternam: nec praemia tantum datur terrena, sed Coelestia. quod insinuat promissionem sequentibus: *Promissionem habens vita, quae nunc est, & futurae*. Quod Pietas vitam afferat aeternam, & Coelestia praemia, quae sunt promissa spectantia ad vitam futuram, nemo dubitat. Dubitare possis utrum vitam afferat temporalem, & terrena praemia, quae sunt promissa praesentis vitae, sed istud etiam certissimum est. quia quod ad vitam attinet, ait sa-

piens: *Timor Domini apponit dietam*. Prov. 19. v. 27. & ratio confirmat: quia Iusti vivunt remoti ab innumeris inordinationibus, quae longe magis diminuant vitam, quam incommode tolerata pro DEO. Et quoad praemia terrena, universim certum est pietatem magis quam vitium prosperari: nisi quod Prosperitas non ita in Pietate observatur tanquam res conveniens: in vitio observatur statim & execratur, tanquam res monstruosa. Sed hoc ipsum demonstrat eam esse rationem, quia monstruosa similis habetur. ceterum contingit aliquando DEUM justo minuere temporalem vitam, & eidem negare prosperitatem terrenam: sed non ideo promissis suis deest; quia si negat minus beneficium, illud semper alio maiore compensat. si vitam abruptit temporalem, transmittit justum citius ad fruendum aeternam longe pulchriore. & si negat prosperitatem terrenam, solatijs spiritibus compensat, quae interim infundit animae, laetitia cordis, gaudio conscientiae, quae sunt centuplum omnibus praestantius, quae DEUS fidelibus in terra largitur. O quam verè proindicitur: *Corporalis exercitatio admodum utilis est, Pietas autem ad omnia*! & tamen, quis credat? & tamen in palaestra Mundi tot exercent se ipsos immensis laboribus, nec volunt exerceri in palaestra DEI. haec est communis hominum dementia. quid si autem eadem esset tua? tantum laboras pro servicio mundi, hoc est, ut

corruptibilem coronam accipias. quare non plus agis pro amore DEI promittentis incorruptam?

4. Considera multos per Exercitationem corporalem voluisse intelligere hoc loco Pœnitentiam, quam nos corporis appellamus. & ideo parum abfuit, quin abuterentur hoc loco ad ejus æstimationem minuendam. At si Divo Chryfostomo credimus tam fido interpreti Apostoli, *omnino errat*, qui eâ utitur expositione. & ita alij quoque eximij demonstrârunt commentatores. 1. quia Pœnitentia corporalis facta propter DEUM verissimum est opus Pietatis, Sanctis omnibus commune, & consequenter illi opponi nequit tanquam exercitium ab ea diversum *corporalis exercitatio ad modicum utilis est; pietas autem ad omnia.* 2. Pœnitentia non est exercitium corporis, *exercitatio corporalis*, sed Spiritus: *exercitatio spiritualis*: & hinc clarè patet Spiritum esse, qui tali exercitio vigorem accipit, cum eum corpus potius amittat. 3. Quia verum non est Pœnitentiam non esse utilem nisi *ad modicum.* Utiles est si non ad aliud, saltem ad domandam rebellionem carnis, & per consequens verum est, quod equidem non contineat omnia sanctitatis bona, cum sit præambula, utilis tamen sit ad illam obtinendam: *Ad omnia utilis est.* 4. Quia ipsa quoque suas habet promissiones, quæ tam ad vitam præsentem, quam futuram pertinent, uti cetera opera pietatis. 5. Denique, quia nusquam invenitur Apostolus dissuasisse

Pœnitentiam corporalem: sed persuasit ad eam, ut summe periret exemplum: *Castro* carnis & si eadem Timotheo præcepti capite hujus epistolæ, ut nihil relaxaret usurpanda verba locutus est, ut parum solam possit corporis amatoribus, quo ad quantitatem limitavit dixit: *Modico*; & quoad modum dicit: *propter frequentem usum.* ut ad eam satis colliguntur firmitates cessâssent, facile fuisset missurum, ut omitteret. Nihil ergo Apostolus per exercitium corporalem intellexisse patet, nisi fortè illam, quam nonnulli sine omni sensu de quo casu non est nisi merum corporale, & ideo mirum non est, si exigui sit pretij. Habet operibus ad profectum tuum notes operibus pœnitentiæ, que tunc inuaduntur, ut inuaduntur punctiois, charitatis, humilitatis illi proprios, ut etiam sine operibus. Secus si facias, cum quæcumque malè corpus trahas, verberibus, spiritibus, caliditate non facturum, quam quodam strâ Athletæ solent, materiam faciendo te ipsum. tunc enim non possit vera interpretatio illius per exercitationem corporalem diligentes pœnitentiam agunt: *Exercitatio corporalis ad modicum utilis est* quia eo casu non tam opus pariter faceres quam gladiatoris.